

Remiss. Parlamentariska landsbygdskommitténs slutbetänkande (SOU 2017:1)

Region Blekinge har beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerat betänkande och önskar framföra kommentarer enligt nedan.

Region Blekinge har enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar i vissa län (Lag 2010:630) ett permanent uppdrag från staten att samordna de regionala utvecklingsfrågorna och leda arbetet med att ta fram den regionala utvecklingsstrategin, att samordna insatser för genomförandet av denna samt att upprätta och fastställa planer för regional transportinfrastruktur. Detta ska ske i samverkan med länets kommuner, länsstyrelsen samt övriga berörda statliga myndigheter samt i samråd med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.

2013 beslutade Regionstyrelsen att anta Blekinges regionala utvecklingsstrategi med den gemensamma målbilden om ett attraktivare Blekinge. Strategin inkluderar hela Blekinge, stad som land, och är resultat av dialoger med medlemmarna; Blekinges kommuner och landstinget i Blekinge, aktörer, myndigheter, högskola och näringsliv. Som utgångspunkt för den regionala utvecklingsstrategin finns bl.a. OECD studie av Blekinge och Smålandsregionerna från 2011-2012.

Region Blekinge är också regional kollektivtrafikmyndighet i Blekinge län, vilket innebär det politiska och ekonomiska ansvaret för den samhällsfinansierade kollektivtrafiken.

Region Blekinge har också det regionala kulturansvaret och deltar i den så kallade kultursamverkansmodellen. Detta innebär att Region Blekinge genom kultur- och fritidsnämnden fördelar statsbidrag för regional kulturverksamhet baserat på den regionala kulturplanen som är framtagen i samverkan med kommunerna och i samråd med kulturlivet.

Region Blekinges kultur- och fritidsavdelning, arbetar processinriktat tillsammans med Blekinges kommuner, grannregioner och kulturlivets intressenter med utveckling av film, teater, dans, musik, bildkonst och form, bibliotek och kulturarv, litteratur, digital kultur, folkbildning, kultur och hälsa samt kultur för barn och unga samt arbetar även med främjandet av kulturella och kreativa näringar. Fokus är barn och unga i hela Blekinge. Målet för Region Blekinges kulturutvecklingsarbete är att medborgarna ska ha tillgång till ett kulturutbud med stor mångfald, innehållande både spets och bredd och som präglas av kvalitet och nytänkande.

Det regionala utvecklingsarbetet utgörs till stor del av aktiviteter och processer som bedrivs på olika sätt och av olika aktörer. Region Blekinges roll som samordnare och processledare handlar mycket om att underlätta för samhandling mellan olika aktörer och sektorer för att lösa Blekinges utmaningar och förstärka möjligheterna i enlighet med ställningstaganden kring Blekinges regionala utvecklingsstrategi *Attraktiva Blekinge* och andra strategier kopplat till denna.

Blekinge utvecklingsstrategi interagerar även med många andra strategier och processer på regional och lokal nivå: Inom område tillgänglighet - Länstransportplan, Trafikförsörjningsprogram och Bredbandsstrategi. Arbetsliv; Innovationsstrategi och Kompetensförsörjningsstrategi samt är en etableringsstrategi under framtagande. Livskvalitet – Folkhälsopolicy och Miljö- klimat- och energistrategi samt regionala miljömål i samverkan med Landstinget och Länsstyrelsen. Jämställd regional tillväxt är ett annat prioriterat område med utgångspunkt från nationellt uppdrag. Även en regional livsmedelsstrategi är på väg att tas fram i bred samverkan i länet.

Övergripande för alla strategier finns utgångspunkten om att stärka Blekinges attraktionskraft för invånare, företag/arbetsgivare och besökare. Därför är samverkan för besöksnäring mer än satsning på näringen, ”strategi för besöksnäringen” är också en strategi/ett fönster för att synliggöra och marknadsföra Blekinges potential utanför Blekinges gränser.

Förutsättningar för landsbygdens utveckling i Blekinge

Kommittén beskriver, att i arbetet med att utforma en sammanhållen politik för landsbygden att utgångspunkten bl.a. varit ett (av tre) övergripande perspektiv om ”likvärdiga förutsättningar för medborgarna att arbeta, bo och leva i landsbygden”. Region Blekinge menar att perspektivet måste vara likvärdiga förutsättningar i hela landet oavsett stad eller landsbygd.

Förutsättningarna för landsbygden och landsbygdens utveckling i Blekinge är goda. Blekinge är en förhållandevis tätbefolkad region utanför storstadsområden men präglas ändå av landsbygdsförhållanden. Avstånden mellan orter är förhållandevis korta och utbudet av och tillgängligheten till såväl kommersiell, offentlig som idéburen service är överlag god. Utmaningar finns dock, som tex alltför dålig tillgång till bredband med hög kapacitet, minskad tillgång till grundläggande betaltjänster, kommersiellt och offentligt serviceutbud minskar

Försämringen i serviceutbudet på landsbygden medför förändrade livsvillkor för de människor som bor på landsbygden och för företag som har sin verksamhet förlagd utanför tätorter. Försämringen av serviceutbudet riskerar också att minska landsbygdens och därmed också kommunernas attraktionskraft för dagsbesökare och turister.

Den servicefunktion som får anses som mest prioriterad att bygga ut är tillgången till bredband med hög kapacitet, då tillgången till bredband, antingen via fiber eller mobilt, är en förutsättning för all annan framtida verksamhet på landsbygden och ger möjlighet att idka e-handel, tillgång till e-hälsa, att jobba på sin hemort eller att kunna bedriva studier hemifrån.

De korta avstånden mellan tätorter och landsbygd på en begränsad yta gör att landsortsnära tätort och tätortsnära landsbygd väger lika tungt i Blekinge. Utmaningar för Blekinge handlar också om att koppla samman med huvudstråken i Sverige för att bl.a. utveckla Blekinges arbetsmarknadsregion och en förutsättning är då att snabbt kunna koppla samman med grannregioner.

Generellt vill vi också påpeka svårigheten att bedöma konsekvenserna av kommitténs slutbetänkande för Blekinge som region. Kommittén har i övervägande delen i definition av landsbygd använt sig av tillväxtanalys definition men inte konsekvent. Blekinge har inga storstadskommuner men heller inga glesbygdskommuner däremot en variation av täta blandade kommuner till glesa landsbygdskommuner.

Övervägande delen av förslagen är bra men vi ser också risken att Regioner som Blekinge kommer att hamna i kläm, får inte fördel av särskilda satsningar för storstäder med infrastruktur och innovationssatsningar och inte heller stöd till särskilt glesa områden. Bredbandssatsningar är ett sådant exempel.

Ett annat exempel som kan vara värt att beakta i det regionala utvecklingsarbetet är även migration från andra länder, vilket också kan leda till en positiv utveckling av landsbygden. Nästan alla Blekinges kommuner har utarbetat effektiva modeller för mottagande och integration av nya medborgare som omfattar även landsbygden

En regional politisk plattform krävs för regional anpassning av landsbygdspolitiken

Landsbygdspolitik kräver politiska avvägningar

Politiska vägval ska göras av politiska församlingar. Staten har i lag fastställt att det regionala utvecklingsansvaret ska ligga på det politiska regionala organet. Från 2019 kommer det i samtliga län att vara landstinget som har riksdagens uppdrag att leda det regionala utvecklingsarbetet och inom detta utveckla en strategi för regional utveckling på länsnivå. Det är därmed region/landsting som bör vara regeringens ingång och kontakt i territoriella utvecklingsfrågor, inklusive landsbygdspolitiken.

Det regionala utvecklingsuppdraget omfattar hela länet

Region Blekinge menar att kommittén har valt en felaktig utgångspunkt för sina överväganden när man, utifrån ett departementalt och finansieringsperspektiv, delar upp det regionala, territoriella utvecklingsuppdraget i dels landsbygdspolitik, dels regional utvecklingspolitik. Hur och var gränserna mellan dessa ska dras framgår inte i betänkandet.

Region Blekinge menar, i likhet med OECD, att det finns ett holistiskt perspektiv som bättre fångar landsbygdens framtidsfrågor. Sveriges regionala utvecklingspolitik omfattar hela landet, både stora städer, tätorter och landsbygd. Det utvecklingsarbete som såväl behövs i våra landsbygder bör styras av de politiska ambitionerna, därefter används olika finansiella instrument för att åstadkomma resultat.

Parlamentariska Landsbygdskommittén noterar i sitt delbetänkande att frågor om landsbygdernas utveckling inte alltid har en självklar plats i det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Frågorna kan ha svårt att hävda sig i konkurrensen om utrymme och resurser på den regionala nivån och de aktörer som ansvarar för det regionala tillväxtarbetet kan behöva utveckla sin roll när det gäller arbetet med landsbygdernas utveckling och tillväxt, anser kommittén.

Region Blekinge instämmer i att det alltid finns möjlighet att utveckla de insatser som regionalt utvecklingsansvariga gör. Men att landsbygden skulle vara en "bortglömd" del av den regionala utvecklingspolitiken är fel.

Region Blekinge menar tvärtom att det regionala utvecklingsarbetet i Sverige i dag ständigt utvecklas och att frågor som rör landsbygdens utveckling ständigt finns på den regionala agendan. Men de finns i ett regionalt sammanhang, till exempel i utvecklingen av länstransportplanprocessen, kollektivtrafikplanerna eller i de regionala kulturprogrammen. Strukturbildsarbetet är ett exempel på detta.

Dock är de finansiella instrument som är användbara för det regionala utvecklingsarbetet mycket blygsamma i förhållande till de resurser som finns för den riktade landsbygdsutvecklingen inom ramen för i första hand Landsbygdsprogrammet. Det är därför, med dagens rollfördelning, naturligt att mycket av utvecklingsarbetet kanaliseras via och kopplas till styrdokumenterna för de finansiella instrumenten i stället för den politiska strukturen.

Region Blekinge hade önskat att parlamentariska Landsbygdskommittén under sitt arbete prioriterat att fördjupa dialogen med den regionala politiska nivån så att man tillsammans skulle kunnat analysera de påståenden som presenteras. Förutsättningar för landsbygdsutveckling och regional utveckling ser olika ut i olika delar av landet och i olika län vilket beaktas i våra regionala utvecklingsstrategier.

Region Blekinge menar att parlamentariska Landsbygdskommittén på ett djupare sätt borde analyserat hur det regionala utvecklingsuppdraget i vid mening fungerar, i stället för att nöja sig med att ha fokus på nuvarande smala uppdrag kopplat till RUS och 1:1-finansiering. Med ett vidare synsätt på det regionala utvecklingsuppdraget inkluderar detta uppdrag självklart också landsbygden i respektive län.

Politiken ska styra finansieringen – landsbygdsprogrammet är ett finansiellt instrument

Som både kommittén och OECD påpekar utgörs idag verksamheten inom det ”smala” politikområdet landsbygd till stor del av åtgärder kopplade till EUs regelverk och det Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020 som formulerats för att matcha kommissionens programupplägg. Även Leader-program och Havs- och fiskeriprogrammet bidrar till utveckling på landsbygden. Även dessa är till stor del styrda av EU-regelverket och därmed i första hand att se som finansiella instrument.

Region Blekinge välkomnar därför att det nu tas fram ett nationellt politiskt landsbygdsprogram. Detta bör så nära som möjligt sammanlänkas med ”Nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020”. Då får vi en samlad nationell plattform för det regionala utvecklingsarbetet i hela landet. På regional nivå integreras tillväxt- och landsbygdspolitikerna i de regionala utvecklingsstrategier som regionalt utvecklingsansvariga tar fram i breda partnerskap.

När dessa strategier är på plats finns relevanta politiska styrdokument för utformning av program kopplade till de finansiella instrumenten på EU-nivå. Inom ramen för en samlad bred regional strategi är det viktigt att landsbygdens utvecklingspotential inte begränsas av EUs ramar och finansieringsregler. Finansiering och styrning organiserade kring olika spår i

EU-finansieringen gör det svårt att integrera politiken för regional och landsbygdsutveckling.

Utgångspunkt för det regionala tillväxtarbetet inklusive landsbygdsutvecklingen bör alltid vara platsens styrkor – landsbygdens eller stadens. Att identifiera tillväxtförutsättningar och begränsningar är ett första steg, därefter bör de styrmedel och finansieringsmöjligheter som kan hjälpa till att förverkliga målen användas så effektivt som möjligt.

Så är fallet på regionalfondens område – ett nationellt politiskt program (*En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020*) vägleder arbetet med regionala utvecklingsstrategier (*RUS/RUP*). Dessa är i sin tur underlag för de insatser som görs inom ramen för det finansiella instrumentet regionalfonden (*ERUF*).

Regionalt utvecklingsansvariga ska ansvara för landsbygdspolitiken som en integrerad del av den regionala utvecklingspolitiken. För närvarande finns det oklarheter om roller och ansvar mellan regionalt utvecklingsansvariga och länsstyrelsernas roll inom landsbygdspolitiken i förhållande till den regionala utvecklingspolitiken.

Region Blekinge menar att det organ som har det regionala utvecklingsansvaret, från 2019 landstingen i samtliga län, som inom ramen för detta ansvar ska samordna utvecklingsinsatser också i landsbygden. Utvecklingen av landsbygden bör fortsatt vara en ännu tydligare integrerad del av det regionala utvecklingsuppdraget.

Region Blekinge föreslår därför att regeringen för att sätta ett tydligare fokus på landsbygdens utveckling, förtydligar den regionala politiska nivåns uppdrag och ansvar för landsbygdsutvecklingen inom ramen för Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.

Regeringen bör i så fall också förtydliga detta i sitt uppdrag till den pågående Indelningskommittén och övriga utredningar som berör den regionala nivåns organisering.

OECD menar att regional, stads- och landsbygdsutvecklingsfrågor bör behandlas på ett integrerat sätt och samordnas av regionalt utvecklingsansvariga. Dessa får i uppdrag att utveckla en strategi för regional utveckling och landsbygdsutveckling genom ett decentraliserat arbetsätt i samverkan med kommuner, LAG-grupper, näringsliv och aktörer inom civilsamhället. Detta skulle enligt OECDs förslag ersätta de befintliga regionala utvecklingsstrategierna och regionala handlingsplaner för Landsbygdsprogrammet på länsnivå. **Region Blekinge** delar denna uppfattning.

Tillväxtverket bör hålla samman landsbygdspolitiken inom ramen för sitt uppdrag inom den regionala utvecklingspolitiken

I linje med ovanstående resonemang följer också att Region Blekinge avvisar Landsbygdskommitténs förslag om att Jordbruksverket på nationell nivå ska främja och följa upp arbetet med att nå målen för landsbygdspolitiken. Den uppgiften bör i stället ligga på Tillväxtverket. Likaväl som det på regional nivå ska vara den regionalt utvecklingsansvariga organisationen som har ansvar för samordning av den regionala utvecklingsarbetet är det viktigt att det på nationell nivå finns ett samlat ansvar i **en** myndighet för samordning av frågor som rör den regionala utvecklingspolitiken, inklusive landsbygdens utveckling.

- **Rubrikspecifika synpunkter**

1. Näringsliv och företagande

- Vi saknar förslag från Kommittén om Tillväxtverkets roll för att stimulera entreprenörskap och innovationer som kan bidra till landsbygdernas utveckling. Vi saknar också förslag om Regionalfondens betydelse för utveckling på/av landsbygden. Detta är olyckligt då avsaknaden av Tillväxtverkets roll och Regionalfondens betydelse i förslagen förstärker bilden av att utveckling på landsbygden enbart sker via de resurser som kanaliseras via Jordbruksverket och Länsstyrelserna genom Landsbygdsprogrammet.
- Offentlig upphandling om krav som motsvarar våra svenska miljökrav och regler för djurskydd, anser vi borde kompletteras med en skrivning om att offentlig upphandling genom innovationsupphandling och utformning av förfrågningsunderlag ska medverka till entreprenörskap, innovationer och utveckling av nya produkter och därmed också medverka till lokal och regional utveckling.
- Vi ställer oss frågande till hur en ökning av Almis utlåning i andra delar av Sverige påverkar utlåningen till bolag i Blekinge, då systemet har begränsat med medel. Almis uppdrag är att verka marknadskompletterande och det är en roll som är lika viktig i alla regioner och kommuner i Sverige.
- Saminvest bör fokusera på kompletterande riskkapital där behovet och möjligheter finns, oavsett var. Fonden bör ha närvaro i samtliga regioner för att fånga upp goda idéer och möjliga investeringar. Bolag och idéer inom Sverige ska konkurrera på samma villkor om statlig finansiering. Det är idén och tillväxtpotentialen som ska vara avgörande, inte var i landet man befinner sig.

2. Digital kommunikation och transportinfrastruktur

- Utredningens stora fokus på bredbandsutbyggnad är positivt och möjliggör förbättrad tillgänglighet till olika former av både kommersiell, offentlig och idéburen service- vilket bidrar till att öka möjligheten att bo kvar på, bosätta sig på, verka och besöka landsbygden. En utbyggd tillgång till bredband med hög kapacitet minskar också behovet av olika former av resor. Region Blekinge ställer sig positiv till övervägande delen av svaren

- Utredningen vill peka på möjligheten att använda en del av bredbandsmiljarden för omedelbara insatser i de 23 kommunerna som har extra stora utmaningar och som berörs av näringslivspaketet (se avsnitt 2.3.4).
  - Region Blekinge emotsätter sig förslaget. Det är inte korrekt att likställa behovet för kommunerna med extra stora utmaningar inom landsbygdsutveckling som behovet av bredbandsutveckling. Prioriteringen av bredbandsstödet måste ske utifrån vilka kommuner som är i behov av stöd för just bredbandsutveckling. Flera av de refererade 23 kommunerna (se avsnitt 2.3.4) ligger relativt bra till i bredbandsutvecklingen om vi jämför alla kommuner i Sverige enligt Post & Telestyrelsens kartläggning som genomförs varje år.

- Utredningen vill anslå 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen för att myndigheten ska kunna fördela medel till länsstyrelserna för att fullborda bredbandsutbyggnaden. Inom ramen för anslaget har även Post- och telestyrelsen möjlighet att upphandla bredband till hushåll och företag som saknar uppkoppling.
  - Region Blekinge instämmer med förslaget men att det inte bör hanteras av Länsstyrelsen utan av den part som har det regionala utvecklingsansvaret och bredbandskoordinatorsuppdraget.

- Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021–2027 så att länsstyrelserna tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet.
  - Region Blekinge instämmer med förslaget men att den framförda kritiken för utformningen av det nuvarande programmet beaktas. Det är av yttersta vikt att insatserna fokuseras för att främja bredbandsutveckling i icke kommersiellt gångbara områden.

- I utredningen föreslås förtydligande av de regionala bredbandskoordinatörernas uppdrag, så att det framgår att dessa utgör kontaktpunkt gentemot aktörerna som ingår en upphandling.
  - Region Blekinge instämmer med förslaget med förutsättning att det är Regionen som gör upphandlingen. I annat fall är det viktigt

att det är den som genomför upphandlingen som också är kontaktpunkt för aktörerna för att det ska fungera på bästa sätt.

:

- Kommitténs förslag om att 5G kommer att bli viktig för svensk industris konkurrenskraft; en industri som inte sällan är belägen i landsbygderna. Den nya tekniken bör på ett tidigt stadium göras tillgänglig i landsbygderna, inte minst som en följd av teknikens breda funktionalitet. Landsbygderna får inte ännu en gång bli sist ut vid lanseringen av en ny teknik.
  - Region Blekinge instämmer till viss del med förslaget. Utbyggnaden av 5G kommer att ske på markandsens villkor och efterfrågan d.v.s. det sker först där efterfrågan och marknadskrafterna är störst. Region Blekinge anser att först och främst är det bredbandsutbyggnaden som är viktig för landsbygden. När väl bredband är etablerat i hela landsbygden så ger det goda förutsättningar för operatörerna att etablera 5G där efterfrågan finns. Det är 5G som är beroende av en väl etablerad bredbandsinfrastruktur inte tvärt om.

Kollektivtrafiken har en nedtonad roll i slutbetänkandet och det understryks att bilen kommer att vara det viktigaste färdmedlet även i framtiden. Region Blekinge skulle jag gärna se en mer offensiv framtoning där bilägandet som en självklar framtidsbild kunde balanseras mer där delningsekonomin tar en större plats och alternativen till bilen kunde belysas mer.

- Att möjliggöra god tillgänglighet för landsbygden med kollektivtrafik är en utmaning att hantera redan idag. Vi ser även trender med ökad kostnadsutveckling inom kollektivtrafiken i kombination med en urbanisering som kräver alltmer resurser för att hantera kollektivtrafiken i de större städerna och de större stråken. Detta tyder på att utmaningen kommer att bli ännu större i framtiden. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och med bakgrund i Region Blekinges mål i gällande trafikförsörjningsprogram om att öka kollektivtrafikens marknadsandel av motoriserade transporter, är det också satsningar i stora stråk med mycket resande som i huvudsak ger effekt. Detta medför också att satsningar för att öka landsbygdens tillgänglighet med kollektivtrafik riskerar att utebli.

Säkerställ transportinfrastrukturen i landsbygderna

Kommitténs förslag har fokus på investeringar som hanteras i regionala planer eller nationell plan.

Region Blekinge anser att landsbygden infrastruktur har mycket större behov av underhåll och bärighet- och förbättringsåtgärder än nyinvesteringar. Att kommittén fokuserar på investeringar förefaller därför något märkligt.

De utmaningar som landsbygden står inför med ett omfattande mindre vägnät och långa avstånd bör i första hand lösas med styrmedel och annan samhällsplanering, i andra hand optimera det befintliga vägnätet genom bärighetsåtgärder och andra förbättringar och i sista hand bygga nytt.

- Förslagen har förbiset Trafikverkets hastighetsöversyn som innebär att hastigheten sänks från dagens 90 km/h till 80 km/h på många vägar. I den översynen saknas det en analys av hastighetssänkningens påverka på risken för krympta arbetsmarknadsregioner och ökad kompetensbrist som det innebär, något som har direkt bäring på landsbygden.

Nationella mål och planer för politiken

Region Blekinge har ansvaret för det regionala tillväxtarbetet och är länsplaneupprättare i Blekinge och därmed ansvarig för framtagandet av den regionala transportinfrastrukturplanen. I slutbetänkandet föreslås att Trafikverket ska peka ut åtgärder på landsbygden som ska prioriteras i den regionala transportinfrastrukturplanen. Detta ställer sig Region Blekinge negativ till. Dels utifrån det regionala utvecklingsansvaret som Region Blekinge har samt att Region Blekinge har ansvaret att ta fram den regionala transportinfrastrukturplanen. Prioriteringen sker utifrån dels regionalt uppsatta mål i utvecklingsstrategin och dels i de nationella transportpolitiska målen.

Det framgår inte heller på vilket sätt kommittén menar att planeringsprocessen ska förändras. Inte heller om man har bedömt vilka effekter förslagen kan i planeringsprocessen, exempelvis hur landsbygdsprojekt ska prioriteras eller vilka utträngningseffekter som en prioritering av landsbygdsprojekt kan få på andra områden.

Region Blekinge instämmer i att de samhällsekonomiska bedömningar som Trafikverket gör till namngivna objekt i planen kan utvecklas. Den externa effekten av en investering på t.ex. utökad arbetsmarknad eller en mindre ort utvecklingsmöjligheter bedöms inte med de verktyg som man har idag. Betydelsen av att vidga de bedömningsgrunder som används idag har relevans för hela den regionala utvecklingen och frågan är inte specifik för landsbygden.

- *Region Blekinge anser att det saknas vilka samhällsekonomiska bedömningar som kommittén anser att det behövs eller vilka typer av*

underlag som Trafikverkets samhällsekonomiska bedömningar behöver kompletteras med för att landsbygdens behov av investeringar ska synliggöras.

I slutbetänkandet ges det förslag att Länsstyrelsen ska redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar i transportsystemet i planeringsunderlaget till länsplanerna för regional transportinfrastruktur. Det här är ett uppdrag som Trafikverket har redan idag i stor utsträckning. Bärighetsanslagen ligger i nationell plan. Kunskapen om de enskilda vägarna finns företrädesvis på kommunerna. Trafikverket ska bistå med underlag i framtagandet av den regionala transportinfrastrukturplanen och länsplaneupprättare har i uppdrag att ta fram en regional systemanalys som ska vara trafikslagsövergripande och innefatta hela regionen.

- *Region Blekinge anser därför att uppdraget att redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar inte bör läggas på länsstyrelsen. På vilket sätt länsstyrelsen bättre skulle kunna bistå med sådan information är svårt att förstå.*

I slutbetänkandet beskrivs att frågan om fördelningen av ansvaret för vägnätet mellan stat, kommun och regioner är viktig ur ett landsbygdsperspektiv. Idag anges i förordningen (1997:263) om länsplaner för regional transportinfrastruktur att länsplanerna får avse byggande och drift av enskilda vägar. Det är dock inget krav. Kommittén föreslår därför att regeringen förtydligar att planeringen av enskilda vägar ska behandlas i länstransportplanerna.

- *Region Blekinge ställer sig positiv till detta. Genom att flytta över ansvaret till länsplaneupprättarna kommer det innebära att fler resurser och ökade anslag behövs för att kunna hantera det ansvaret.*

Kommitténs förslag att Trafikverket ska prioritera landsbygdsåtgärder i de regionala planerna riskerar att komplicera framtagandet av nationell och regionala planer. Det ligger inte inom Trafikverkets ansvarsområde att prioritera objekt i den regionala planen. Uppgiften har riksdagen givit till de regionala planupprättarna och därmed den regionala utvecklingspolitiken.

Det framgår inte om Kommittén analyserat eller bedömt vilka effekter förslaget kan få i den ordinarie planeringsprocessen eller på vilka grunder landsbygdsprojekt ska prioriteras annorlunda mot idag. Frågor uppstår hur på förhand givna prioriteringar ska förhålla sig till andra regionala behov och vilken roll samhällsekonomiska bedömningar ska ha fortsättningsvis.

Kommitténs förslag beaktar inte att medlen i de regionala planerna idag inte är tillräckliga för att tillgodose behovet av investeringar. Att prioritera redan knappa medel till investeringar där nyttjandegraden för investeringen är låg

är inte ändamålsenligt. Det finns alltför stort behov på det regionala vägnätet där investeringar ger hög samhällsekonomisk nytta för näringslivet och medborgare men som inte kan genomföras på grund av knappa medel.

- *Vi motsätter oss kommitténs förslag och anser att ansvaret som regionala planupprättare ska ligga kvar på den regionala utvecklingspolitiken. Trafikverket ska inte ges uppdraget att prioritera i transportplaneringen på regional nivå.*
- Region Blekinge ställer sig positiv till förslagen som underlättar samordningen av olika typer av persontransporter i landsbygderna samt att underlätta så att en ideell och kostnadsdelande samåkning blir tillåten i landsbygderna. Förslaget kan innebära att de behov som inte blir tillgodosedda i alla landsbygdsdelar kan få ökad tillgänglighet genom alternativa transportlösningar.
- Region Blekinge instämmer i att behovet av investeringar inom samtliga transportslag överstiger de ekonomiska ramarna. Järnvägen är viktig för en effektiv regionförstoring och skapar möjligheter för mer hållbara person- och godstransporter. I slutbetänkandet beskrivs att de mindre järnvägsbanorna dock är i stort behov av upprustningar, Region Blekinge menar att inte bara de mindre banorna, utan stora delar av hela järnvägssystemet är i behov av upprustning.

3. Kompetensförsörjning

- Kompetensförsörjning i ett landsbygdsperspektiv är bredare och mer mångfasetterat som än vad betänkandet beskriver. Kompetens är en viktig grund för ekonomisk tillväxt och utveckling, precis som anges i betänkandet - Men för landsbygden så innebär det också måste fungera med boende, transport och sociala stöd kring de som bor och arbetar. Att företag och fritid är digitaliserad ställer krav på bredband, teknik och kompetens inom dessa områden.

- Förslaget om kompetensplattformar som en del av utbildningscentra avvisas av Region Blekinge. Uppdraget att etablera regionala kompetensplattformar tillkom 2010 som ett svar på de brister som identifierades i omställningsarbetet kopplat till finanskrisen åren innan. Uppdraget genomförs med en bredd av aktörer såsom branscher, utbildningsanordnare, myndigheter och kommuner. Att styra om uppdraget med huvudsyfte att tillhandahålla analysunderlag för utbildningscentra tyder på låg kunskap om regionala nivåns pågående arbete med uppdraget. Kompetensplattformarna erbjuder redan idag liknande

tjänster och kan mycket väl bistå utbildningscentra med underlag, men det finns ingen mening med att avgränsa uppdraget gentemot en enskild aktör.

- Begreppet Lärcentra kontra utbildningscentra behöver definieras. Många bibliotek har idag lärcentra-funktioner som kan vara en fysisk och digital resurs för distansutbildning. Lärcentrum kan också vara en plats för dem som står långt från arbetsmarknaden och som till exempel behöver få hjälp med att läsa och skriva och kunskap om hur datorer fungerar.

Målgrupperna har olika behov. Om förslaget innebär att folkbiblioteken ska vara en resurs för högre utbildning i lands- och glesbygd behövs en resursförstärkning. Det behöver finnas uppföljning för de kommande utbildningscentra och vi ser att de som kan göra detta är kompetensplattformarna som bör följa verksamheterna från behov av kompetens till leverans och anställning.

- Att satsa på utbildningscentra är ett mycket bra förslag som ligger i linje med att villkora yrkesvux och är ett sätt för arbetsgivare att snabbare hitta kompetens. Det vi efterfrågat i samverkan med flera högskolor och universitet kan nu bli verklighet. Regionalt finns mycket stora behov av breddat utbildningsutbud och fler utbildningsplatser i högre utbildning. Satsningar för stärkt utbildning i hela landet ska dock bygga på befintlig infrastruktur och inte skapa parallella system.

- För att utbildningscentra ska fungera så måste de ha hög kvalitet och samverka på ett bra sätt med universitet och högskolor. I Blekinge att det kan handla om ett färre antal utbildningscentra. Det som är viktigt är att få till ett ekonomiskt resursfördelningssystem för att detta ska kunna följa de olika strategiska behov som finns.

- Region Blekinge ser positivt på att tillgängligheten till högre utbildning i hela landet föreslås öka. I Blekinge finns inte tillgång till all högskoleutbildning som behövs. Men då arbetsmarknaden är till stora delar teknikinriktad är det mycket positivt med en teknisk profil. Tidigare hade Blekinge olika typer av pedagogiska utbildningar på plats inom länet och det blev ett bra sätt att kompetensförsörja regionala arbetsgivare. Då bostadsort hänger ihop med arbetsort måste fler utbildningar läggas ut på utbildningscentra.

- Region Blekinge ser mycket positivt på förslaget om utbildningens koppling till arbetsmarknadens då detta är avgörande för en bättre matchning på arbetsmarknaden och den framtida kompetensförsörjningen.

4. Samhällsplanering och bostadsbyggande

- Region Blekinge delar betänkandets syn på att landsbygderna kan behöva uppmärksammas mer i fler av kommunernas översiktsplanering. Olika delar av Blekinges landsbygd har olika förutsättningar och bidrar till Blekinges utveckling på olika sätt. Strukturbild för Blekinge vill därför studera förutsättningarna och identifiera vilka behov av planering detta medför samt ta fram planeringsverktyg för kommunernas fortsatta arbete med stad/land-frågor kopplat till den översiktliga planeringen.
- Översiktsplanen utgör ett viktigt redskap för utveckling av landsbygdsområden i en kommun. Region Blekinge vill poängtera vikten av att ny bebyggelse planeras i ändamålsenliga strukturer. Spridd bebyggelse försvårar en effektiv hushållning med mark och nyttjande av den infrastruktur som krävs för bebyggelsen.

5. Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

- I samband med förslaget att Kulturrådet ska redovisa hur de bidrar till att göra kulturen synlig vill vi gärna föra fram Riksantikvarieämbetes roll vad gäller stöd till kulturhistoriska byggnader, landskapsvård med mera. Riksantikvarieämbetet samarbetar med länsstyrelsernas natur- och kulturmiljöavdelningar ute i landet kring landskapsvård och det är en underskattad faktor i landsbygdsutvecklingsammanhang med koppling till besöks- och upplevelsenäring.
- Förslaget kring uppdrag till Myndigheten för kulturanalys ser vi som mycket värdefull då det kan ge myndigheten ett bra incitament att analysera och utvärdera olika byråkratiska nivåer och andra verksamheter som arbetar med landsbygdsutveckling ur ett kulturperspektiv.

6. Statens närvaro

- Staten har i lag fastställt att det regionala utvecklingsansvaret ska ligga på det politiska regionala organet. Fler och fler regionbildningar etableras och från 2019 kommer det i samtliga län att vara regionen/landstinget som har riksdagens uppdrag att leda det regionala utvecklingsarbetet och inom detta utveckla en strategi för regional utveckling på länsnivå. Därmed är det också regionen/landstinget som är regeringens ingång och kontakt i territoriella utvecklingsfrågor, inklusive

landsbygden. Sveriges regionala utvecklingspolitik omfattar hela landet, både stora städer, tätorter och landsbygd. Det utvecklingsarbete som Sveriges landsbygder är i behov av bör därför styras av de politiska ambitionerna på nationell, regional och kommunal nivå.

7. Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

- Att inte förändra den nuvarande ordningen med parallella system, utan snarare förstärka den, ökar risken för att det utvecklas konkurrerande (regionalpolitiska och landsbygdspolitiska) utvecklingsagendor på regional nivå. Den risken återspeglas tydlig i förslagen om transportplanering på regional nivå, där såväl länsstyrelser som Trafikverket ska bevaka landsbygdens intressen, såväl som i delar av förslaget om inrättandet av landsbygdsdelegationer styrda av länsstyrelsen. Dessa förslag skapar än mer otydlighet på regional nivå och minskar möjligheten att ta ett helhetsgrepp kring utvecklingsfrågor samt befäster landsbygdens roll som särintresse snarare än en integrerad del av den regionala utvecklingspolitiken. Vi föreslår därför att regeringen sätter ett tydligare fokus på landsbygdens utveckling och förtydligar den regionala politiska nivåns uppdrag och ansvar för landsbygdsutvecklingen inom ramen för Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län.
- Länsstyrelseanknutna landsbygdsdelegationer avvisas
För att samla ihop den bredare palett av insatser som sker kopplade till landsbygdsutveckling föreslår parlamentariska Landsbygdskommittén att det, inom ramen för länsstyrelsens samordningsuppdrag, ska inrättas en landsbygdsdelegation som ska samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken. Landshövdingen ska vara ordförande. Även om kommuner och landsting föreslås ska delta i delegationens arbete avvisar Region Blekinge bestämt ett sådant upplägg. Förslaget om inrättande av en landsbygdsdelegation i respektive region riskerar att förstärka utvecklingen av två parallella, konkurrerande utvecklingsagendor på regional nivå. Det regionala politiska organ som finns, med ansvar för det regionala utvecklingsarbetet och med ansvar att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling, utgör redan idag plattformen för landsbygdsutveckling i varje region.
Om pågående processer fullföljs kommer senast år 2019 regionala politiska organ med ansvar för det regionala

utvecklingsarbetet att finnas etablerade i samtliga regioner i Sverige.

Istället för en landsbygdsdelegation anser Region Blekinge att ett regionalt landsbygdsråd med representanter från region-/länsnivå, kommunal nivå och lokal nivå, kopplat till regionalt utvecklingsansvarig, skulle ha bättre förutsättningar att tillgodose landsbygdens behov och utveckla landsbygdens potential för att bidra till såväl social, ekonomisk som ekologisk hållbar utveckling och tillväxt.

Landsbygdsperspektivet i det regionala tillväxtarbetet

- Blekinges leaderområde tillsammans med beskriver i sin strategi ambitionerna kring hur och i vilken riktning lokal utveckling kan ske i det lokala området.

Dessa utvecklingsstrategier ska, när de utformas, ta hänsyn till regionala och kommunala utvecklingsstrategier. Någon naturlig koppling mellan leaderområdenas lokala utvecklingsstrategier och regionala visioner, strategier och program finns dock därefter tyvärr inte under genomförandefasen då leaderområdenas verksamhet är direkt kopplad till Jordbruksverket, på nationell nivå, i sin roll som tillsynsmyndighet. För att medverka till att det lokala utvecklingsarbete som sker i respektive leaderområde ges möjlighet att integreras med övrigt utvecklings- och tillväxtarbete bör även leaderområdenas verksamhet kopplas till det utvecklingsuppdrag som både Tillväxtverket och regionalt utvecklingsansvariga har.

8. Civilsamhället

- Förslaget att regeringen bör utvidga sin överenskommelse med civilsamhällets organisationer för landsbygdsutveckling anser vi vara mycket bra, men vill gärna se en koppling även till regionala och kommunala överenskommelser med civilsamhället. För att ge bra effekt måste ambitioner och insatsområdena i dessa överenskommelser samordnas med övrigt regionalt utvecklingsarbete. Region Blekinge tittar på hur Skåne har utvecklat en överenskommelse om samverkan mellan regionalt utvecklingsansvarig och den Idéburna sektorn i Skåne. Region Blekinge har inlett diskussioner för att hitta en liknande modell bl.a för att stärka kopplingen inför kommande revidering av den regionala utvecklingsstrategin

- Region Blekinge ställer sig bakom förslagen som avser en förstärkning av stödet till folkbildningen. Region Blekinge vill påpeka att såväl studieförbund som folkhögskolor står - utöver sitt demokratiska och integrationsfrämjande uppdrag - för mycket av kulturverksamheten på landsbygden.